

Sygn. akt III AUa 604/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 maja 2023 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący:	Sędzia Jolanta Hawryszko (spr.)
Sędziowie:	Barbara Białecka Gabriela Horodnicka-Stelmaszczuk

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 17 maja 2023 r. w Szczecinie

sprawy P. P. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o ustalenie niepodlegania obowiązkowemu ubezpieczeniu

na skutek apelacji ubezpieczonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim

z dnia 20 lipca 2022 r., sygn. akt VI U 157/22

1. oddała apelację,
2. zasądza od P. P. (1) na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Gabriela Horodnicka-Stelmaszczuk	Jolanta Hawryszko	Barbara Białecka
----------------------------------	-------------------	------------------

Sygn. akt III AUa 604/22

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. decyzją z dnia 4 marca 2022 r. nr (...) stwierdził, że ubezpieczony P. P. (1) podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu, wypadkowemu, jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, nie mająca ustalonego prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, dla której podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi zadeklarowana kwota nie niższa niż 60% kwoty przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia, w okresach: od 1.03.2013 do 31.10.2017 i od 1.01.2019 r.

Ubezpieczony odwołał się od tej decyzji. Wniósł o zmianę decyzji przez uznanie, że w okresie od 1.03.2013 do 31.10.2017 i od 1.01.2019 nie podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu, wypadkowemu jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, ponieważ wykonywał pracę najemną na terytorium Słowacji na rzecz(...), a więc zgodnie z art. 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z 29.04.2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, przepis ten daje pierwszeństwo ustawodawstwu tego państwa członkowskiego, w którym ubezpieczony wykonuje pracę najemną. Natomiast od 1.11.2017 do 30.06.2021 wykonywał pracę najemną na terenie Niemiec, a więc za ten okres powinien podlegać ustawodawstwu niemieckiemu.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 20 lipca 2022 r. oddalił odwołanie. Postanowieniem z 29 lipca 2022 r. wyrok został uzupełniony przez zasądzenie od ubezpieczonego na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych 180,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Okręgowy ustalił, że ubezpieczony prowadził działalność gospodarczą pod nazwą P.H.U. (...) P. P. (2). W dniu 01.11.2017 zgłosił do ZUS wyrejestrowanie z ubezpieczeń (...) od 1.11.2017 r. W okresie od 1.11.2017 do 31.12.2018 podlegał ustawodawstwu niemieckiemu w zakresie zabezpieczeń społecznych. W dniu 1.01.2019 dokonał zgłoszenia do ubezpieczeń: emerytalnego, rentowemu, wypadkowego i zdrowotnego w (...) od 1.01.2019 r. W dniu 9.12.2021 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. zawiadomił ubezpieczonego o sporządzeniu z urzędu dokumentów zgłoszeniowych i rozliczeniowych za okres od listopada 2017 do września 2018 i od stycznia 2019 do czerwca 2021 z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej P.H.U. (...) P. P. (2). Dokumenty rozliczeniowe ZUS RCA od stycznia 2019 roku do czerwca 2021 roku wykazują składki na ubezpieczenie społeczne z podstawą wynoszącą 60% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia.

W dniu 3 lutego 2022 r. ubezpieczony wniósł o wydanie stosownej decyzji administracyjnej. Organ wydał decyzję sporną w aktualnym postępowaniu.

Ubezpieczony podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu, wypadkowemu, jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, niemająca ustalonego prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, dla której podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi zadeklarowana kwota nie niższa niż 60% kwoty przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia, w okresach: od 01.03.2013 do 31.10.2017 i od 01.01.2019 r.

Sąd Okręgowy nie uwzględnił odwołania.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 12 ust. 1 i art. 13 pkt 4 ustawy z 13.10.1998 o systemie ubezpieczeń społecznych (tj. z dn. 28.04.2022 roku; Dz.U. z 2022 roku, poz. 1009; dalej jako ustawa), obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowemu podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność oraz osobami z nimi współpracującymi. Zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy, obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu podlegają osoby podlegające ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowemu. Stosownie do art. 13 ustawy, obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu podlegają osoby fizyczne w okresach: 40 osoby prowadzące pozarolniczą działalność, z wyłączeniem osób, o których mowa w pkt 4a i 4b – od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie art. 36aa oraz przepisów ustawy z dnia 06.03.2018 roku – Prawo przedsiębiorców. Art. 18 ust. 8 ustawy stanowi zaś, że podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 5 i 5a ustawy, stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa jednak niż 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego przyjętego do ustalenia kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek, ogłoszonego w trybie art. 19 ust. 10 ustawy, na dany rok kalendarzowy. Składka w nowej wysokości obowiązuje w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia danego roku.

Bezspornie, w okresie od 01.11.2017 do 31.12.2018 ubezpieczony podlegał ustawodawstwu niemieckiemu. W tym okresie nie prowadził działalności gospodarczej w Polsce, bowiem dokonał wyrejestrowania z ubezpieczeń ZUS ZWUA od 1.11.2017 i ponownie zgłosił się do ubezpieczeń: emerytalnego, rentowemu, wypadkowego i ubezpieczenia zdrowotnego ZUS ZUA od 1.01.2019. Jednak co do pozostałych okresów, tj. od 1.03.2013 do 31.10.2017 i od 1.01.2019 twierdzenia skarżącego nie zasługiwały na uznanie Sądu.

Zgodnie z treścią art. 14 c ust. 5 rozporządzenia Rady (WE) nr 1408/71 z 14.06.1971 w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie - osoba będąca równocześnie pracownikiem najemnym na terytorium jednego Państwa Członkowskiego i prowadząca działalność na własny rachunek na terytorium innego Państwa Członkowskiego podlega ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, na którego terytorium wykonuje pracę za wynagrodzeniem. Zgodnie z art. 13⁹ rozporządzenia nr 1408/71, z zastrzeżeniem art. 14c i 14f osoby, do których stosuje się niniejsze rozporządzenie, podlegają ustawodawstwu tylko jednego Państwa Członkowskiego. Ustawodawstwo określa się zgodnie z przepisami niniejszego tytułu; 2. Z zastrzeżeniem przepisów art. 14-17: a) pracownik najemny zatrudniony na terytorium jednego Państwa Członkowskiego podlega ustawodawstwu tego państwa, nawet jeżeli zamieszkuje na terytorium innego Państwa Członkowskiego lub jeżeli przedsiębiorstwo lub pracodawca, który go zatrudnia, ma swoją zarejestrowaną siedzibę lub miejsce prowadzenia działalności na terytorium innego Państwa Członkowskiego; b) osoba prowadząca działalność na własny rachunek na terytorium jednego Państwa Członkowskiego podlega ustawodawstwu tego państwa, nawet jeżeli zamieszkuje na terytorium innego Państwa Członkowskiego.

Od 1.05.2010 roku powyższe rozporządzenie zostało zastąpione nowym rozporządzeniem. Zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 11 ust. 1 (tyt. II – określanie mającego zastosowanie ustawodawstwa) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z 29.04.2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U.UE z 30.04.2004, Nr 166, poz. 1; zwane dalej rozporządzeniem podstawowym) - osoby, do których stosuje się niniejsze rozporządzenie, podlegają ustawodawstwu tylko jednego Państwa Członkowskiego. Ustawodawstwo takie określane jest zgodnie z przepisami niniejszego tytułu. W myśl art. 13 ust. 3 tego rozporządzenia - osoba, która normalnie wykonuje pracę najemną i pracę na własny rachunek w różnych Państwach Członkowskich podlega ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym wykonuje swą pracę najemną lub, jeżeli wykonuje taką pracę w dwóch lub kilku Państwach Członkowskich, ustawodawstwu określonemu zgodnie z przepisami ust. 1. Art. 13 2b tego rozporządzenia stanowi zaś, że osoba, która normalnie wykonuje pracę na własny rachunek w dwóch lub w kilku Państwach Członkowskich podlega: a) ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania, jeżeli wykonuje znaczną część pracy w tym Państwie Członkowskim lub b) ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym znajduje się centrum zainteresowania dla jej działalności, jeżeli osoba ta nie zamieszkuje w jednym z Państw Członkowskich, w których wykonuje ona znaczną część swej pracy.

Zgodnie z art. 16 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 987/2009 z 16.09.2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U.UE L z 30.10.2009, Nr 284., poz. 1; zwane dalej rozporządzeniem wykonawczym) – osoba, która wykonuje pracę w dwóch lub więcej państwach członkowskich, informuje o tym instytucję wyznaczoną przez właściwą władzę państwa członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania. Wyznaczona instytucja państwa członkowskiego miejsca zamieszkania niezwłocznie ustala ustawodawstwo mające zastosowanie do zainteresowanego, uwzględniając art. 13 rozporządzenia podstawowego i art. 14 rozporządzenia wykonawczego (art. 16 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego). Tymczasowe określenie ustawodawstwa staje się ostateczne w ciągu 2 miesięcy – zainteresowana instytucja może w ciągu 2 miesięcy zmienić zatem opinię w tej kwestii.

W myśl art. 19 ust. 2 tego rozporządzenia, na wniosek zainteresowanego lub pracodawcy, instytucja właściwa państwa członkowskiego, którego ustawodawstwo ma zastosowanie zgodnie z przepisami rozporządzenia podstawowego, poświadczają, że to ustawodawstwo ma zastosowanie, oraz w stosownych przypadkach wskazuje, jak długo i na jakich warunkach ma ono zastosowanie. Do poświadczania mającego zastosowanie, zgodnie z powoływanymi wyżej

przepisami, ustawodawstwa w zakresie zabezpieczenia społecznego, stosowane jest „zaświadczenie o ustawodawstwie dotyczącym zabezpieczenia społecznego mającym zastosowanie do osoby uprawnionej”, tj. formularz A1 (do 31 maja 2010 roku formularz E101, który potwierdzał tożsamość okoliczności). Formularz A1 jest jedynym ogólnoeuropejskim dokumentem służącym do potwierdzenia podlegania ubezpieczeniom społecznym na terenie innych krajów członkowskich Unii Europejskiej, niż kraj, którego dana osoba jest obywatelem i gdzie ma stałe miejsce zamieszkania.

Twierdzenia skarżącego, że w okresie od 1.03.2013 do 31.10.2017 podlegał ubezpieczeniom na terenie Słowacji z powodu wykonywania tam pracy najemnej na rzecz (...) nie zostały poparte żadnym dowodem i jako takie nie zasługują na aprobatę Sądu. Tak samo, jak twierdzenia skarżącego, że skoro w okresie od 1.11.2017 do 31.12.2018 podlegał ubezpieczeniom w Niemczech gdzie wykonywał pracę najemną, a faktycznie pracę na terenie Niemiec wykonywał aż do 30.06.2021, to ZUS winien być uznać, że do 30.06.2021 podlegał ubezpieczeniom na terytorium Niemiec, a nie w Polsce. Skarżący nie przedstawił żadnego dowodu wskazującego, że aż do 30.06.2021 wykonywał on prace na terenie Niemiec. Nadto ustalenie, że od 1.11.2017 do 31.12.2018 nie podlegał ubezpieczeniom w Polsce wynika wyłącznie z faktu, iż w dniu 1.11.2017 wyrejestrował się z ubezpieczeń w Polsce, a ponowne zarejestrowanie nastąpiło od 01.01.2019. A zatem w okresie wyłączającym ubezpieczenie w Polsce, od 1.11.2017 do 31.12.2018, skarżący nie mógł podlegać ubezpieczeniom w Polsce, bowiem sam wyłączył się z tych ubezpieczeń. Same tylko twierdzenia skarżącego, iż w spornych okresach pracował on na terenie Słowacji i na terenie Niemiec, nie stanowią dowodu na fakt rzeczywistego wykonywania tam pracy i tym samym podlegania ubezpieczeniom w tychże państwach. Brak jakichkolwiek pism, formularzy, druków tak ze słowackiej jak i niemieckiej instytucji ubezpieczeniowej, iż w spornych okresach podlegał ubezpieczeniom w słowackiej, czy też niemieckiej instytucji ubezpieczeniowej. A skoro ubezpieczony miał w spornych okresach zarejestrowaną działalność gospodarczą w Polsce, i sam zresztą dokonał zgłoszenia do ubezpieczeń: emerytalnego, rentowego, wypadkowego i ubezpieczenia zdrowotnego za sporne okresy, to podlegał ubezpieczeniom społecznym w Polsce.

Kwestia ustalenia czy ubezpieczony podlegał ubezpieczeniom społecznym na terenie Słowacji czy też w Niemczech nie podlega ocenie przez sąd polski, co zostało wyrażone przez Sąd Najwyższy w wyroku z 9.01.2014, I UK 275/13: w sprawie, w której przedmiotem sporu było zastosowanie art. 13 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 20 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.Urz. UE nr L 166/1 z dnia 30 kwietnia 2004 r.), a wyrażona w nim norma kolizyjna jasno wskazuje na państwo ubezpieczenia społecznego, niedopuszczalne było rozstrzygnięcie przez polski organ rentowy w decyzji o istnieniu stosunku prawnego wskazywanego jako tytuł ubezpieczenia społecznego w innym państwie. Również sądy orzekające w niniejszej sprawie nie miały uprawnienia w zakresie badania istnienia stosunku pracy stanowiącego tytuł ubezpieczenia społecznego w innym państwie członkowskim Unii (por. wyrok Sądu Najwyższego z 21.01.2016, III UK 61/15).

Tym samym, Sąd Okręgowy był władny jedynie zbadać, czy zaistniały przesłanki do objęcia ubezpieczeniom w Polsce. A skoro tak, to wobec braku dowodów przeciwnych, przyjął że w okresie od 1.03.2013 do 31.10.2017 i od 1.01.2019, tj. w okresie gdy ubezpieczony sam zgłosił się do ubezpieczeń społecznych w Polsce z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej, ubezpieczony podlegał ubezpieczeniom społecznym w Polsce.

Sąd Okręgowy podkreślił, iż do poświadczenia ustawodawstwa w zakresie zabezpieczenia społecznego właściwe jest „zaświadczenie o ustawodawstwie dotyczącym zabezpieczenia społecznego mającym zastosowanie do osoby uprawnionej”, tj. formularz A1. Skoro zaś ubezpieczony nie otrzymał takiego dokumentu za sporne okresy, ani od słowackiej instytucji ubezpieczeniowej, ani też od niemieckiej instytucji ubezpieczeniowej, to odwołanie podlegało oddaleniu jako niezasadne.

Apelację złożył ubezpieczony, który zarzucił wyrokowi naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. przez dowolną, a nie swobodną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego, poprzez przyjęcie, że w okresie od 1 marca 2013 do 31 października 2017 i od 1 stycznia 2019 podlegał ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej, pomimo istnienia zbiegu tytułów do ubezpieczenia społecznego; naruszenie art. 102 k.p.c. przez brak uwzględnienia, w sytuacji, gdy w sprawie zachodzą wyjątkowe okoliczności pozwalające na zastosowanie tego przepisu; naruszenie

art. 13 ust. 3 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zaopatrzenia społecznego, (zwanego dalej „rozporządzeniem podstawowym”) przez przyjęcie, że w stosunku do ubezpieczonego w sytuacji zbiegu tytułów do ubezpieczenia, zastosowanie znajdzie ustawodawstwo polskie, a nie ustawodawstwo państwa, w którym wykonywana jest praca najemna, które to ustalenie stoi w sprzeczności z regulacją zawartą w ww. przepisie; naruszenie art. 477¹¹ § 2 k.p.c. przez błędne przyjęcie przez Sąd I instancji, iż w niniejszej sprawie pracodawca słowacki oraz niemiecki nie posiadali statusu zainteresowanego, a tym samym nieuwzględnienie przez Sąd I instancji nieważności postępowania wskazanej w art. 379 pkt 5 k.p.c., wywołanej pozbawieniem możliwości obrony przez pracodawcę swych praw; naruszenie art. 83 ust. 1 w zw. z art. 68 ust. 1 pkt 1a ustawy i systemie ubezpieczeń społecznych, przez błędne przyjęcie że w spornym okresie ubezpieczony podlegał wyłącznie obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej; naruszenie art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 12 ust. 1 w zw. z art. 13 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, przez błędne przyjęcie, iż jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą na terytorium Polski ubezpieczony podlegał z tego tytułu obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym.

Ubezpieczony wniósł o zmianę punktu I skarżonego wyroku, przez stwierdzenie, iż w okresie od 1 marca 2013 do 31 października 2017 i od 1 stycznia 2019 jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą nie podlegał w Polsce ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu; oraz zmianę punktu II skarżonego wyroku przez zasądzenie od organu rentowego na jego rzecz zwrotu kosztów procesu za I instancję wg norm przepisanych; zasądzenie od organu rentowego na jego rzecz zwrotu kosztów procesu za II instancję wg norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny rozważył sprawę i uznał, że apelacja jest niezasadna.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, wbrew zarzutom apelacji, Sąd Okręgowy wydał w sprawie trafne rozstrzygnięcie, znajdujące uzasadnienie w całokształcie sprawy, jak i w treści obowiązujących przepisów. Odnosząc się w pierwszej kolejności do podniesionego przez skarżącego zarzutu nieważności postępowania na podstawie art. 379 pkt 5 k.p.c., wywołanej pozbawieniem możliwości obrony przez pracodawcę odwołującego swych praw, przez błędne przyjęcie, iż w niniejszej sprawie pracodawca słowacki oraz niemiecki nie posiadali statusu zainteresowanych - należy wskazać, iż Sąd Okręgowy nie tylko nie miał obowiązku, ale nawet nie posiadał uprawnienia do umożliwienia tym podmiotom uczestnictwa w przedmiotowym postępowaniu, bowiem z istoty rzeczy, nie był władny do weryfikowania w niniejszym postępowaniu kwestii związanych z istnieniem stosunku pracy, stanowiącego tytułu ubezpieczenia społecznego na terenie Słowacji oraz Niemiec, o czym dokładniej w dalszej części uzasadnienia. W przedmiotowej sprawie z pewnością nie doszło do nieważności postępowania z przyczyny wyartykułowanej przez odwołującego.

Sąd Apelacyjny w całości aprobuje ocenę materiału dowodowego, która jest pełna i odnosi się do wszystkich zagadnień poruszanych przez ubezpieczonego. Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia Sądu Okręgowego oraz ocenę prawną, nie dostrzegając żadnych uchybień procesowych, w szczególności w zakresie art. 233 k.p.c., natomiast zarzuty podniesione w apelacji, w istocie sprowadzają się wyłącznie do polemiki z oceną Sądu Okręgowego.

W szczególności, słusznie wskazał Sąd I instancji, że w sprawie, w której Zakład Ubezpieczeń Społecznych stwierdził, że ubezpieczony w spornych okresach podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu, wypadkowemu jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą - zarówno organ, jak i Sąd Okręgowy władny był jedynie zbadać, czy zaistniały przesłanki do objęcia ubezpieczeniami w Polsce. Natomiast kwestia oceny, czy ubezpieczony podlegał ubezpieczeniom społecznym w spornych okresach na terenie Słowacji, jak i na terenie Niemiec nie podlegała ocenie przez sąd polski, ponieważ jest to domena orzecznicza państw trzecich. Sąd polski nie ma kompetencji, by ustalić podlegnie ubezpieczeniom na terytorium innego państwa członkowskiego, orzeka natomiast o statusie prawnym podmiotu na terytorium Polski, wynikającym z aktywności zawodowej tego podmiotu.

W wyczerpującym i sporządzonym zgodnie z art. 238 § 2 k.p.c. uzasadnieniu, Sąd Okręgowy wyjaśnił podstawę prawną rozstrzygnięcia. Tezy uzasadnienia wyroku są prawidłowe i odpowiadają przepisom prawa materialnego, wskazując

na stosowanie prawa procesowego, zgodnie z przepisami Kodeksu postępowania cywilnego. Tym samym Sąd drugiej instancji nie widzi konieczności ich powtarzania.

W przedmiotowej sprawie nie ulegało wątpliwości, że ubezpieczony prowadził działalność gospodarczą na terytorium Polski, w związku z czym od 1 marca 2013 podlegał obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tego tytułu. W dniu 1 listopada 2017 zgłosił do ZUS wyrejestrowanie z ubezpieczeń ZUS ZWUA od 1 listopada 2017. Z akt rentowych ubezpieczonego również wynika, że 1 stycznia 2019 dokonał ponownego zgłoszenia do ubezpieczeń (emerytalnego, rentowego, wypadkowego oraz zdrowotnego) w ZUS ZUA od 1 stycznia 2019. W konsekwencji, bez wątpliwości należało przyjąć, że od 1 marca 2013 do 31 października 2017, jak również od 1 stycznia 2019 podlegał ubezpieczeniom społecznym, zgodnie z dokonanymi zgłoszeniami. Niewątpliwie natomiast w okresie od 1 stycznia 2017 do 31 grudnia 2018 ubezpieczony – z uwagi na fakt wyrejestrowania się na ten czas z ubezpieczeń ZUS ZWUA – podlegał ustawodawstwu niemieckiemu.

W sprawie nie ma również sporu co do tego, że ubezpieczony powołując się na fakt wykonywania pracy w spornych okresach na terenie Słowacji oraz na terenie Niemiec, nie poparł tych twierdzeń żadnymi dowodami. Uwzględniając powyższe ustalenia co do zgłaszania się do systemu ubezpieczeń jako osoba prowadząca działalność gospodarczą, jak i tymczasowego wyrejestrowania się z systemu zabezpieczeń społecznych – już tylko gołosłowne zapewnienia skarżącego, nie stanowiły dowodu rzeczywistego wykonywania pracy w analizowanych okresach poza granicami Polski i tym samym nie było podstaw formalnoprawnych by uznać podleganie ubezpieczonego ustawodawstwu tych państw w zakresie systemu zabezpieczeń społecznych.

Nie budzi przy tym żadnych wątpliwości orzeczniczych, że formularz A1 jest jedynym ogólnoeuropejskim dokumentem służącym do potwierdzenia podlegania ubezpieczeniom społecznym na terenie innych krajów członkowskich Unii Europejskiej, niż kraj, którego dana osoba jest obywatelem, gdzie ma stałe miejsce zamieszkania i prowadzi działalność gospodarczą. W sprawie jednak ubezpieczony nie wykazał, aby dokument taki został ubezpieczonemu wystawiony za którykolwiek ze spornych okresów. Co więcej, nic nawet nie wskazywało na to, aby były podjęte jakiegokolwiek działania w tym kierunku, nie ujawniono bowiem żadnych pism, wniosków, druków, zarówno w odniesieniu do zatrudnienia na terenie Słowacji, jak i na terenie Niemiec w spornych okresach.

W powyższym kontekście, wymaga przypomnienia, iż zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 12 ust. 1 i art. 13 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych odpowiednio ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają – z zastrzeżeniem art. 8 i art. 9 – osoby fizyczne, które na terenie Rzeczypospolitej Polskiej są (zgodne z pkt. 5) osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność oraz osobami z nimi współpracującymi. Zgodnie zaś z art. 12 ust. 1 obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu podlegają osoby podlegające ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym. W myśl zaś art. 13 obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu podlegają osoby fizyczne w następujących okresach (pkt 4¹²⁾ osoby prowadzące pozarolniczą działalność, z wyłączeniem osób, o których mowa w pkt 4a i 4b – od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania jej wykonywania, z wyłączeniem okresu, na który wykonywania tej działalności zostało zawieszona na podstawie art. 36aa oraz przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców. Mając na uwadze treść art. 18 ust. 8 cytowanej ustawy należy wskazać, że podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 5 i pkt 5a, stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa jednak niż 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego, przyjętego do ustalenia kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek, ogłoszonego w trybie art. 19 ust. 10 na dany rok kalendarzowy. Nowa wysokość składki obowiązuje zaś od 1 stycznia do 31 grudnia danego roku.

Równoległe, zgodnie z art. 14c ust. 5 rozporządzenia Rady [WE] nr 1408/71 w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie – osoba, która jest równocześnie pracownikiem najemnym na terytorium jednego Państwa Członkowskiego i prowadzi działalność na własny rachunek na terytorium innego Państwa Członkowskiego - podlega ustawodawstwu Państwa Członkowskiego,

na którego terytorium wykonuje pracę za wynagrodzeniem.

W myśl regulacji ujętej w art. 13⁹ cytowanego rozporządzenia (z zastrzeżeniem art. 14c i 14f) osoby, do których stosuje się przedmiotowe rozporządzenie, podlegają ustawodawstwu tylko jednego Państwa Członkowskiego. Natomiast określając ustawodawstwo, należy mieć na uwadze, że pracownik najemny zatrudniony na terytorium jednego Państwa Członkowskiego podlega ustawodawstwu tego państwa, nawet jeżeli zamieszkuje na terytorium innego Państwa Członkowskiego lub jeżeli przedsiębiorstwo lub pracodawca, który go zatrudnia, ma swoją zarejestrowaną siedzibę lub miejsce prowadzenia działalności na terytorium innego Państwa Członkowskiego; jak również - że osoba prowadząca działalność na własny rachunek na terytorium jednego Państwa Członkowskiego podlega ustawodawstwu tego państwa, nawet jeżeli zamieszkuje na terytorium innego Państwa Członkowskiego.

Porządkowo wymaga zaznaczenia, iż z dniem 1 maja 2010 cytowane powyżej rozporządzenie nr 1408/71 zastąpiono nowym rozporządzeniem nr 883/2004 z 29 kwietnia 2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego. Mając na uwadze treść nowo obowiązujących przepisów, a mianowicie art. 11 ust. 1 - odnoszącego się właśnie do kwestii związanych z określaniem mającego zastosowanie ustawodawstwa - należy wskazać, że osoby, do których stosuje się niniejsze rozporządzenie, podlegają ustawodawstwu tylko jednego Państwa Członkowskiego.

Zgodnie zaś z art. 13 ust. 3 przywołanego rozporządzenia, osoba, która normalnie wykonuje pracę najemną i pracę na własny rachunek w różnych Państwach Członkowskich podlega ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym wykonuje swą pracę najemną lub, jeżeli wykonuje taką pracę w dwóch lub kilku Państwach Członkowskich, ustawodawstwu określone mu zgodnie z przepisami ust. 1. Zgodnie z art. 13 ust. 2b powyższego rozporządzenia osoba, która normalnie wykonuje pracę na własny rachunek w dwóch lub w kilku Państwach Członkowskich podlega ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania, jeżeli wykonuje znaczną część pracy w tym Państwie Członkowskim lub ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym znajduje się centrum zainteresowania dla jej działalności, jeżeli osoba ta nie zamieszkuje w jednym z Państw Członkowskich, w których wykonuje ona znaczną część swej pracy.

W kontekście powyższego, wskazać jednocześnie należy, że zgodnie z art. 16 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 987/2009 z 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego - osoba, która wykonuje pracę w dwóch lub więcej państwach członkowskich, informuje o tym instytucję wyznaczoną przez właściwą władzę państwa członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania. Wyznaczona instytucja państwa członkowskiego miejsca zamieszkania niezwłocznie ustala ustawodawstwo mające zastosowanie do zainteresowanego, uwzględniając art. 13 rozporządzenia podstawowego i art. 14 rozporządzenia wykonawczego (art. 16 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego). Określone w ten sposób ustawodawstwo staje się ostateczne w ciągu 2 miesięcy, jednakże zainteresowana instytucja może w ciągu 2 miesięcy zmienić zatem opinię w tej kwestii. Jednocześnie co szczególnie istotne w świetle powyżej przywołanych regulacji, zgodnie z brzmieniem art. 19 ust. 2 cytowanego rozporządzenia, instytucja właściwa państwa członkowskiego, którego ustawodawstwo ma zastosowanie zgodnie z przepisami rozporządzenia podstawowego - na wniosek zainteresowanego lub pracodawcy - poświadczą, że ustawodawstwo te ma zastosowanie. Jednocześnie w wymaganych przypadkach wskazuje, jak długo i na jakich warunkach ma ono zastosowanie.

W myśl przywołanych przepisów poświadczanie mającego zastosowanie ustawodawstwa w zakresie zabezpieczenia społecznego ma miejsce za pośrednictwem formularzy A1 (do 31 maja 2010 roku formularz E101, który potwierdzał tożsame okoliczności) - tj. zaświadczeń o ustawodawstwie dotyczących zabezpieczenia społecznego mających zastosowanie do osoby uprawnionej.

Sąd Apelacyjny, w pełni podzielił ocenę charakteru prawnego zaświadczenia dotyczącego ustawodawstwa właściwego, jak również - odwołując się do orzecznictwa Sądu Najwyższego - aprobuje pogląd, iż poświadczenie ustawodawstwa właściwego (uprzednio formularz E 101, obecnie formularz A1), uznawane za decyzję deklaratywną, posiada moc wiążącą również dla sądu rozstrzygającego kwestię, czy dany pracownik wykonywał pracę za granicą w ramach oddelegowania (w kwestii związania sądu decyzjami deklaratoryjnymi por. wyroki Sądu Najwyższego: z 10 czerwca

2008, I UK 376/07 oraz z 29 stycznia 2008, I UK 173/07). Inaczej rzecz ujmując, w takiej sytuacji ZUS wypowiada się władczo co do objęcia danych osób polskim systemem ubezpieczeń społecznych. Tego rodzaju zaświadczenie nie jest zatem zwykłym zaświadczeniem traktowanym jako akt wiedzy, lecz w istocie decyzją o charakterze deklaracyjnym, wydaną na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych z 1998 r., zgodnie z którym Zakład wydaje decyzje w zakresie indywidualnych spraw dotyczących w szczególności przebiegu ubezpieczeń społecznych. Dopóki zatem brak jest ważnego poświadczenia o stosowaniu obcych przepisów prawnych do pracowników zatrudnionych za granicą, dopóty strony nie są związane treścią tej decyzji, a sąd rozpoznający sprawę nie może zignorować takiego stanu rzeczy i przyjąć stan odmienny wyłącznie w oparciu o niczym nieoparte zapewnienia ubezpieczonego. Oznacza to, że w sprawach, w których przedmiotem sporu jest zastosowanie art. 13 rozporządzenia nr 833/2004, zaś ujęta w nim norma kolizyjna jednoznacznie wskazuje na państwo ubezpieczenia społecznego, to za niedopuszczalne należałoby uznać rozstrzygnięcie przez polski organ rentowy o istnieniu stosunku prawnego, wskazywanego jako tytuł ubezpieczenia społecznego w innym państwie.

W tym stanie rzeczy – zarówno organowi rentowemu, jak i Sądowi Okręgowemu – nie przysługiwało umocowanie do weryfikacji istnienia tytułu ubezpieczenia społecznego w innym państwie UE. W konsekwencji należało w pełni podzielić pogląd wyrażony przez Sąd Okręgowy, iż był wyłącznie władny do zbadania, czy w przedmiotowej sprawie istniały przesłanki do objęcia odwołującego ubezpieczeniem w Polsce i te przesłanki - z uwagi na brak dowodów odmiennych – odnalazł w odniesieniu do spornych okresów, co wynikało z faktu, iż ubezpieczony jako osoba prowadząca działalność gospodarczą do tych ubezpieczeń sam się zgłosił. Skoro zatem ubezpieczony w odniesieniu do spornych okresów nie otrzymał tzw. formularzy A1, stanowiących jedyny ogólnoeuropejski dokument służący do potwierdzenia podlegania ubezpieczeniom społecznym na terenie innych krajów członkowskich Unii Europejskiej, niż kraj, którego dana osoba jest obywatelem i gdzie ma stałe miejsce zamieszkania, to brak było podstaw do przyjęcia odmiennych twierdzeń ubezpieczonego, które sprowadzały się wyłącznie do głośłownych zapewnień.

Zgodnie z przytoczonymi podstawami prawnymi i ich wykładnią, Sąd I instancji prawidłowo nie odnalazł podstaw do uwzględnienia podnoszonych przez ubezpieczonego twierdzeń. Również podniesione przez ubezpieczonego zarzuty, jak i przedstawione na ich poparcie twierdzenia, zdaniem Sądu Apelacyjnego nie zasługiwały na uwzględnienie i nie mogły podważyć prawidłowych ustaleń oraz oceny dokonanej przez Sąd Okręgowy. Decyzję organu należało więc uznać za prawidłową.

W konsekwencji Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację ubezpieczonego. O kosztach orzeczono zgodnie z wnioskiem organu rentowego na podstawie art. 98 k.p.c. oraz § 10 ust. 1 pkt 2 i § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U.2018.265 j.t.).

Barbara Białecka Jolanta Hawryszko Gabriela Horodnicka-

Stelmaszczuk